herpy

SKÖLDPADDOR

Mauremys rivulata

Mauremys rivulata är en medelstor, dagaktiv sötvattensköldpadda från Balkan och östra Medelhavsområdet. Honorna når omkring 24 cm sköldlängd, hanarna omkring 19 cm. Arten är härdig och tål många slags vatten, men kräver ett stort, filtrerat akvaterrarium med en varm solplats och UVB. På sommaren kan den hållas utomhus i en stängd damm.

Familj: Geoemydidae Engelska: Balkan Terrapin Tidigare namn: *Mauremys caspica rivulata; Emys rivulata* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-24 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-30 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**170 × 70 × 65 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 25-40 cm
Vattentemperatur	**21-27 °C**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, färdigfoder, växter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**4-10 ägg**
Kullar per år	**2-3**
Inkubation	**49-77 dagar** vid 27-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Ej bedömd (NE)**

Om arten

Mauremys rivulata är en medelstor sötvattensköldpadda som tillbringar större delen av livet i vattnet, men solar sig på stränder och drivande föremål. Alla mått i texten avser sköldlängden (carapax). Honorna blir upp till omkring 24 cm, hanarna upp till omkring 19 cm. Skölden är platt och lätt välvd med en tydlig köl längs mitten, som är kraftigast hos unga djur och ofta nästan försvinner hos vuxna. Vuxna djur är som regel enfärgat bruna eller olivgröna med svag eller ingen teckning. Unga djur har rödbruna eller gulaktiga, oregelbundna nätmönster på skölden. Bukskölden är mörk till svart hos unga djur och ljusnar med åldern, och bryggan mellan ryggsköld och buksköld är mörk. Nosen och halsen har tunna strimmor, som också kan saknas helt. Frambenen har fem klor, bakbenen fyra.

Hanen är plattare än honan och har ett lätt inåtböjt buksköld och en längre svans med bredare rot. Nykläckta ungar mäter 3-4 cm.

Arten räknades tidigare som en underart till *Mauremys caspica*. Genetiska undersökningar har bekräftat att det rör sig om två arter, som lever i varsitt område och bara mycket sällan korsar sig där de möts i nordvästra Turkiet och nära gränsen mellan Turkiet och Syrien. Färgen på bryggan och teckningen på bakbenen skiljer dem åt: *M. rivulata* har mörk brygga och inga gula tvärstrimmor på bakbenen. I handeln kan arten fortfarande förekomma under det äldre namnet *M. caspica rivulata*.

Arten är härdig och tål många vattentyper, och släktet är intelligent och nyfiket. Livslängden i fångenskap är inte känd för arten; 20-30 år är en uppskattning för en sötvattenssköldpadda av den här storleken.

Utbredning och livsmiljö

Mauremys rivulata finns på Balkan och i östra Medelhavsområdet: från Kroatiens kust, Serbien, Montenegro och Albanien genom större delen av Grekland (bland annat Kreta, Korfu, Lesbos, Limnos och Kos), sydöstra Nordmakedonien och södra Bulgarien till Marmarasjön, vidare över Cypern och västra och södra Turkiet till Syrien, Libanon, nordvästra Jordanien, norra och centrala Israel och Västbanken. Förekomsten i Bosnien och Hercegovina är inte bekräftad och är inte med på kartan.

Utbredningen följer det varma medelhavsklimatet. Arten saknas i bergiga och torra trakter i den södra delen av området. I öster gränsar den till *M. caspica*, och de två arterna är i stort sett geografiskt åtskilda.

> **Naturlig utbredning:** Albanien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Grekland, Israel, Palestinska territorierna, Jordanien, Libanon, Nordmakedonien, Montenegro, Serbien, Syrien och Turkiet.

LIVSMILJÖ

Mauremys rivulata lever i många slags sötvatten: floder och bäckar med svag ström, tillfälliga dammar, sjöar, bräckta kustlaguner, dräneringsdiken, bevattningskanaler och reservoarer. Den finns sällan i snabbt strömmande vatten. Den tål surt, basiskt, förorenat och bräckt vatten och kan förekomma i mycket stora tätheter. Den tål också havsvatten, så sund och öppet hav är inget väsentligt hinder för dess spridning.

Unga djur håller sig i grunt, lerigt vatten med mycket vegetation, där de är bäst skyddade. Vuxna djur ses oftare i djupare, klarare vatten. Djuren solar sig på stränder och flytande föremål och dyker snabbt ner i vegetationen eller leran när de störs.

Arten äter inte när vattnet är kallare än omkring 13 °C eller varmare än omkring 30 °C, och vid lufttemperaturer över 36 °C ses djuren flyta strax under ytan för att inte bli för varma. Torkar dammarna ut på sommaren gräver djuren ner sig och överlever sommarvila (estivation), eller så vandrar de till annat vatten. I de norra delarna av utbredningsområdet går djuren i vintervila. I de tempererade trakterna sker parningen från november till april med höjdpunkt i januari-februari, och äggläggningen sker från maj till slutet av juli.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Håll djuret i ett stort akvaterrarium, ett kar eller en stängd damm, inte i ett vanligt terrarium. Skötseln av *Mauremys rivulata* är bara sparsamt beskriven, så temperaturer, ljus, utfodring och hållningsform här bygger på den nära besläktade *Mauremys reevesii* och de övriga *Mauremys*-arterna från Medelhavet.

Vattenmängden bestämmer storleken: det ska finnas minst ca 15 liter vatten per cm sköldlängd, och vattendjupet ska minst motsvara sköldlängden. En hona på 24 cm behöver alltså minst 360 liter vatten och en hane på 19 cm omkring 285 liter, och landdelen kommer utöver det. Boxens mått, 170 × 70 × 65 cm, ger en vattendel på 130 × 70 cm med 40 cm vatten (omkring 360 liter), en landdel på 40 × 70 cm och 25 cm kant över vattnet. Varje extra vuxet djur kräver mer vatten och fler solplatser. Större är alltid bättre.

Vatten är tungt: 360 liter väger 360 kg, så placera uppställningen på ett golv som kan bära den. Landdelen ska vara tillräckligt stor för att hela djuret ska komma helt upp ur vattnet och torka. Bygg den som en hylla eller en strand med en sträv ramp, så att djuret kan klättra upp i stället för att simma upp till ytan. Natursten, rötter och färdiga flytplattformar är lämpliga. Unga djur simmar sämre än vuxna och ska ha lägre vatten och lätta vägar upp.

Vattnet renas av ett kraftigt utvändigt filter som filtrerar både mekaniskt och biologiskt. I stora kar och dammar lämpar sig ett filter av kointyp med lager av skum och en pump väl, gärna med en UV-C-enhet som håller nere algtillväxten och smittrycket. På sommaren är en utomhusdamm det bästa, om den är stängd mot rymning och rovdjur med stängsel ner i marken och nät

över toppen. Sätt aldrig ut djuret i naturen.

TEMPERATUR

Vattnet ska vara 21-27 °C. Luften över vattnet ska vara 24-29 °C, och ytan på solplatsen ska nå 30-35 °C, mätt med en infraröd termometer. På natten kan temperaturen sjunka omkring 3 °C, och på vintern något mer. Värm upp solplatsen med en halogenlampa i en djup kupol med keramisk sockel, och sätt värmaren bakom en plastskärm, så att djuret inte bränner sig, och med automatisk avstängning.

I naturen äter arten bara vid vattentemperaturer från omkring 13 till omkring 30 °C, och vid lufttemperaturer över 36 °C riskerar den överhettning. Det ska därför finnas både varma och svala platser i uppställningen.

Vintervila är naturlig i den norra delen av utbredningen, men konstgjord vintervila är inte nödvändig i fångenskap: djuret rättar sig efter de små årstidsskiftena i temperatur och ljus. Vill du ändå ge djuret en vintervila, tala först med en veterinär med erfarenhet av reptiler.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Sköldpaddans fuktighet är vattnet självt. Luftens relativa fuktighet är inte dokumenterad för arten, och 50-70 % i rummet är en uppskattning. Det avgörande är vattnets renhet: djuret avger avföring och foderrester i vattnet, så det blir snabbt smutsigt.

Använd ett kraftigt filter, ta bort foderrester med ett nät efter utfodring, och byt en del av vattnet regelbundet. Använd vatten utan klor, till exempel behandlat med vattenberedningsmedel. Arten tål i naturen förorenat och bräckt vatten, men det är ingen anledning att utnyttja det i fångenskap.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet är djurets vistelseplats, så det ska vara djupt, rent och varmt. Vattendjupet ska minst motsvara sköldlängden, och 25-40 cm passar vuxna djur; ungar ska ha lägre vatten. Temperaturen är 21-27 °C (se Temperatur). Djupet ska ge plats att simma fritt och vända sig, men djuret ska alltid ha en lätt väg upp till ytan.

Filtret ska filtrera både mekaniskt och biologiskt. Den mekaniska delen tar bort foderrester och avföring; den biologiska delen, med skum eller keramikringar, hyser bakterier som bryter ner giftigt kväveavfall. Välj ett utvändigt tunnfilter som är dimensionerat för minst 2-3 gånger vattenmängden. Rengör filtret regelbundet, och skölj filtermediet i vatten från karet, inte från kranen, så att bakterierna bevaras. Koppla all elektrisk utrustning vid vattnet till en jordfelsbrytare, och dra ur kontakten med torra händer innan du rör vid filtret.

LJUS OCH UVB

UVB är ett måste: det gör det möjligt för djuret att bilda D3-vitamin, ta upp kalk och få en frisk sköld. Ferguson-zonen är inte dokumenterad för arten; zon 3 är en uppskattning utifrån att arten solar sig mycket. Använd ett T5 HO-rör med reflektor över solplatsen. Avståndet från röret till djurets rygg följer rörets föreskrift; det får inte finnas glas eller plast mellan rör och djur, och UVB-rör förlorar styrka och ska bytas regelbundet.

Solplatsen torkar också huden och skölden, så att hudömsningen förlöper normalt, och den lossar parasiter. Saknas solplats kan det ge hudinfektioner, sköldröta och öronbölder. Ljuset ska vara tänt omkring 12 timmar per dygn. Direkt solljus är bäst, men kräver skugga, så att djuret inte överhettas.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Mauremys rivulata är allätare. I naturen är unga djur övervägande köttätare, medan vuxna i högre grad äter växter. Födan omfattar vattenväxter, trådalger, insektslarver, maskar, snäckor, kräftdjur, grodyngel och små fiskar samt as. Arten äter under vatten; kasta maten i karet.

Ge kvalitetspellets för vattensköldpaddor som bas, med omkring 30-40 % protein, under 20 % fett och ett förhållande mellan kalk och fosfor på minst 2:1. Komplettera med daggmaskar, snäckor från uppfödning, insekter, fiskbitar och bladgrönt som endivie, escarole, romansallat och grönkål. Utfodring 3 dagar i veckan passar vuxna djur; tätare utfodring ger för snabb tillväxt och sämre vattenkvalitet.

Tillskott av kalk och vitaminer sköljs snabbt av i vatten. Dra in dem i foder som har blötts upp i en lösning, eller strö dem på foder som ges utanför karet. Ta bort foderrester efter utfodring.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

BETEENDE OCH HANTERING

Mauremys rivulata är dagaktiv och skygg: den dyker blixtsnabbt när den störs. Släktet är intelligent och lär sig att förknippa dig med mat. Djuret tycker inte om att hanteras. Håll det stadigt under skölden med båda händerna, och tvätta händerna noga efteråt. Släktet kan avge en illaluktande vätska när djur tas upp.

Som regel hålls djuret ensamt. Två djur kan hållas ihop om det finns tillräckligt med utrymme och solplatser för båda. Honor kan få kraftiga bett i ansikte och hals under parningen, så de ska övervakas. Hanar kan vara aggressiva mot varandra. Ett djur som hela tiden simmar längs glaset har ofta för lite utrymme.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är plattare än honan, har ett lätt inåtböjt buksköld och en längre svans med bredare rot. Hanen blir mindre än honan: upp till omkring 19 cm mot omkring 24 cm. Ålder och storlek vid könsmognad är inte kända. Könsfördelningen i naturen är omkring 1:1.

PARNING

Parningen sker normalt i vattnet och kan i sällsynta fall ske på land. Honan kan få kraftiga bett i ansikte och hals, så paret ska övervakas, och det ska finnas utrymme för honan att komma undan. I de tempererade trakterna är djuren könsaktiva från november till april med höjdpunkt i januari-februari; i kallare trakter kommer parningen senare. Hur säsongen förlöper i fångenskap är inte känt.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 4-10 ägg per kull, ca 22 × 36 mm, och 2-3 kullar per säsong beroende på klimatet. I naturen lägger hon från maj till slutet av juli i sand eller mjuk jord nära vattnet. En hona ska ha en låda med sand eller jord på landdelen, så att hon kan gräva ett bo. Finns det ingen plats att lägga på kan hon bli äggbunden och måste till veterinär.

INKUBATION

I naturen kläcks äggen efter 49-77 dagar, alltså 7-11 veckor. För konstgjord ruvning passar 27-30 °C och 75-90 % luftfuktighet, där äggen kläcks efter 65-75 dagar; uppgifterna är lånade från de besläktade *Mauremys caspica* och *Mauremys leprosa*. Om könet beror på ruvningstemperaturen är inte känt för arten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är 3-4 cm vid kläckningen. I naturen håller de sig i grunt, lerigt och växtrikt vatten och är först och främst köttätare; de lever av insektslarver och andra smådjur. Håll ungar i grunt vatten med en lätt ramp och gott om växter eller gömställen. Vattentemperaturen för ungar är inte känd; de vuxnas 21-27 °C passar. Håll ungar åtskilda från vuxna djur och se till att alla får mat.

Hälsa och vanliga misstag

Sköldpaddor döljer sjukdom, så var uppmärksam på förändringar. Väg och mät djuret regelbundet, och för en loggbok över vikt, aptit och beteende. Plötslig viktminskning är ofta det första tecknet på sjukdom.

Typiska problem och fel i skötseln: - Smutsigt vatten: vattnet blir snabbt en hälsorisk om filtret är för svagt eller vattnet inte byts. - Brist på UVB eller kalk, som ger mjuk, missbildad sköld och skelettsjukdom. - Brist på solplats, som ger hudinfektioner, sköldröta och öronbölder. - För tät utfodring, som ger för snabb tillväxt och dålig vattenkvalitet. - Felaktig inredning, där djuret inte kan ta sig upp ur vattnet.

Alla reptiler kan vara symtomfria bärare av *Salmonella* och smitta människor. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret, vattnet och utrustningen. Efter ett bett ska såret sköljas under rinnande vatten och rengöras med mild tvål.

Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret magrar, inte äter, har öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.